

PIERWSZE WSPÓLNE SYMPOZJUM PASTORALISTÓW ZE WSCHODU I ZACHODU EUROPY

Praga, 19-22 marca 2013 roku

W dniach od 19 do 22 marca 2013 roku odbyło się w Centrum Pastoralnym Archidiecezji Praskiej międzynarodowe sympozjum pastoralistów. Sympozjum to zostało zorganizowane po raz pierwszy wspólnie przez Konferenz der deutschsprachigen Pastoraltheologen & Pastoraltheologinnen e.V. (Konferencję Pastoralistów Niemieckojęzycznych) oraz przez Post-Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen (Stowarzyszenie Pastoralistów Europy Środkowo-Wschodniej). Z tej racji w sympozjum uczestniczyło ponad 70 niemieckojęzycznych pastoralistów z 11 krajów z całej Europy. Najliczniejszą grupę tworzyli teologowie z Niemiec. Na sympozjum była reprezentowana także polska teologia pastoralna. W Pradze pojawili się bowiem przedstawiciele kilku ośrodków teologicznych z Polski: Krakowa, Lublina, Poznania, Katowic i Tarnowa.

Sympozjum to zostało zorganizowane z okazji zbliżającej się 25. rocznicy upadku komunizmu w Europie. Z tej też racji nosiło ono tytuł: „Christliche Identität in Europa auf dem Prüfstand. Pastoraltheologische Begegnungen: Horizonte und Optionen”. Sympozjum stało się płaszczyzną wymiany poglądów na tematy związane z przemianami, jakie dokonały się w życiu ekklezjalnym na Wschodzie i na Zachodzie Europy.

Sympozjum rozpoczęło się od wystąpień organizatorów. Uczestników pozdrowił najpierw prof. dr Richard Hartmann (Wydział Teologiczny z Fuldy) przewodniczący Konferencji Pastoralistów Niemieckojęzycznych oraz prof. dr Pero Aračić (Wydział Teologiczny Djakovo/Chorwacja) reprezentujący Stowarzyszenie Pastoralistów Europy Środkowo-Wschodniej.

Po wystąpieniu powitalnym organizatorów przedstawiciele 10 krajów nakreślili kontekst życia ekklezjalnego w Europie ćwierć wieku po upadku komunizmu. Sprawozdania rozpoczął ks. prof. dr hab. Wiesław Przygoda (Lublin), który przedstawił sytuację w Polsce, następnie dr Ivo Džinić (Djakovo) mówił o sytuacji Kościoła w Chorwacji, dr Michal Opatrný (České Budějovice) w Czechach, prof. dr Jozef Wissink (Tilburg) w Holandii, dr János Wildmann (Budapest) na Węgrzech, prof. dr Karl Gabriel (Münster) w Niemczech, dr Arnd Bünker (St. Gallen) w Szwajcarii, dr Johannes Panhofer (Innsbruck) w Austrii, s. Maria Burger (Ljubljana) w Słowenii, a dr Jozef Žuffa (Trnava) o sytuacji Kościoła na Słowacji.

Pierwszy dzień sympozjum zakończył przygotowany przez organizatorów ciekawy quiz sprawdzający u uczestników sympozjum poziom wiedzy na temat poszczególnych krajów europejskich reprezentowanych na praskim sympozjum.

Drugi dzień sympozjum rozpoczął się od wykładów, które koncentrowały się na pojęciu chrześcijańskiej tożsamości widzianej z perspektywy współczesnej Europy. Prof. dr Karel Skalický (České Budějovice) podjął

w swoim wykładzie próbę odpowiedzi na pytanie: „Czym jest dzisiaj chrześcijańska tożsamość?”. Próbę określenia „pastoralno-teologicznych kryteriów chrześcijańskiej tożsamości” podjęli prof. dr Josip Baloban (Zagrzeb) oraz prof. dr Maria Widl (Erfurt).

Program popołudniowy zawierał kilka propozycji, które pozwalały doświadczyć tożsamości chrześcijańskiej w praktyce. Organizatorzy zapewnili uczestnikom sympozjum możliwość zapoznania się z nowymi inicjatywami duszpasterskimi i odwiedzenia kilku ciekawych ośrodków pracy duszpasterskiej, gdzie kształtuje się współczesna tożsamość chrześcijańska. Chyba najciekawszym z nich było centrum duszpasterskie zlokalizowane na największym, bo stutysięcznym osiedlu praskim.

Duże zainteresowanie wśród uczestników sympozjum wzbudziła też propozycja zwiedzania Pragi pod przewodnictwem jednego z praskich bezdomnych, który pokazywał Pragę z perspektywy swojego wieloletniego tułaczego życia.

Drugi dzień sympozjum zakończył się wspólną Eucharystią, której przewodniczył bp pomocniczy diecezji praskiej Ladislav Hučko. Po Eucharystii w czasie uroczystej agapy uczestnicy sympozjum mieli okazję zadać biskupowi kilka pytań dotyczących sytuacji Kościoła w Czechach. I choć podczas tego wieczoru przy rozmowach dominował język niemiecki, to jednak tematyka rozmów obejmowała szerokie spektrum różnych problemów pastoralnych towarzyszących życiu eklezyjalnemu współczesnej Europy.

Tematycznie najbogatszy był trzeci dzień sympozjum, poświęcony urzeczywistnianiu się Kościoła poprzez jego główne funkcje, jakimi są *martyria*, *liturgia*, *diakonia* i *koinonia*. Warto tutaj wspomnieć, że prelegenci podejmujący tę tematykę dobrani byli nieprzypadkowo. Każdy temat był przedstawiany przez dwóch prelegentów: jednego z Europy Wschodniej, a drugiego z Europy Zachodniej.

Na temat zmian, jakie dokonały się w okresie po upadku komunizmu na płaszczyźnie kościelnego przepowiadania i o nowych tendencjach w tej dziedzinie życia eklezyjального na Wschodzie i Zachodzie opowiadali dr Regina Polak (Wiedeń) oraz doc. mgr Jaroslav Vokoun (České Budějovice).

Zagadnieniom diakonii Kościoła i kulturowej solidarności poświęcili swe wystąpienia prof. dr Karl Bopp (Benediktbeuern/Niemcy) oraz prof. dr Nediljko Ante Ančić (Split). Obydwaj prelegenci wskazali na całkowicie odmienny punkt wyjścia diakonii Kościoła po upadku komunizmu na Wschodzie (potrzeba budowy struktur pracy charytatywnej) i na Zachodzie, gdzie mimo rosnącego dobrobytu problemy cywilizacyjne stanowią coraz większe wyzwanie dla diakonii współczesnego Kościoła.

O zmianach, jakie dokonały się na przestrzeni minionego ćwierćwiecza w dziedzinie liturgii, duchowości i w duszpasterstwie sakramentalnym, mówili z kolei prof. dr Johann Pock (Wiedeń) oraz ks. dr hab. Robert Biel (Tarnów). Mimo że lata komunizmu odcisnęły swoje piętno na pracy duszpasterskiej Kościoła w Europie Wschodniej, to także 25 lat wolności przyniosło – jak się okazuje – nie tylko same pozytywne efekty dla życia i duszpasterstwa Kościoła. W Europie Wschodniej coraz bardziej dają się odczuć pewne tren-

dy społeczne i negatywne tendencje, z którymi Kościół na Zachodzie musi się borykać już od wielu dziesięcioleci.

W godzinach wieczornych uczestnicy symposium mieli okazję poznać chrześcijańskie dziedzictwo Pragi i jego oddziaływania w warunkach wielkomiejskich. Zwiedzanie Pragi zakończone zostało w wspólną Eucharystią celebrowaną u ojców franciszkanów. Wieczorem odbyło się natomiast walne zebranie Post-Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen. Uprawnieni do głosowania członkowie wybrali prezesa Stowarzyszenia, którym został pełniący dotąd ten urząd prof. dr Pero Aračić z Wydziału Teologicznego w Dżakowie w Chorwacji. Nowy zarząd nakreślił plany pracy Stowarzyszenia na następne lata. Spotkanie w przyszłym roku planowane jest w Austrii, a w roku 2015 miejscem spotkania pastoralistów z Europy Środkowo-Wschodniej będzie prawdopodobnie Polska.

Ostatni dzień symposium rozpoczął się od dwóch wykładów nawiązujących do *koinonii* i *communio* Kościoła. Prelegentami byli prof. dr Manfred Belok (Chur/Szwajcaria) oraz ks. dr Krystian Piechaczek (Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego z Gliwic). Zarówno wykłady, jak i dyskusja, która po nich miała miejsce, pozwalają przyjąć, że przed Kościołem w zjednoczonej Europie stoi jeszcze wiele wyzwań, a jednym z nich jest też budowanie autentycznego *communio* Kościoła.

Na zakończenie symposium wykład wygłosił ks. prof. dr Tomáš Halík, wykładowca praskiego Uniwersytetu Karola. Jego wystąpienie było próbą odpowiedzi na pytanie: „Czy współczesna Europa zatraciła swoją duszę?”. To nieco prowokacyjnie postawione pytanie oddaje jednak stan życia ekumenicznego w Europie ćwierć wieku po upadku komunizmu i napawa bardziej troską niż nadzieją.

Próba podsumowania symposium była dyskusja panelowa na temat „wspólnych wyzwań dla Wschodu i Zachodu”, w której uczestniczyli dr Michal Kaplánek (České Budějovice), prof. dr Hildegard Wustmans (Linz), dr Jadranka Rebeka Anić (Split) oraz prof. dr Jozef Wissink (Tilburg).

Zarówno ta końcowa dyskusja, jak i całe symposium stanowiło dla wszystkich uczestników bogate źródło refleksji pastoralnej nad sytuacją Kościoła we współczesnej Europie przeżywającej kryzys tożsamości chrześcijańskiej. Oprócz możliwości wysłuchania wielu ciekawych referatów, udziału w interesujących dyskusjach i okazji do rozwiązania nowych kontaktów z pastoralistami z całej Europy, uczestnicy spotkania zwracali uwagę na jeszcze jeden ważny, wręcz historyczny fakt. Jak się okazuje, było to pierwsze wspólne symposium pastoralistów ze Wschodu i Zachodu Europy. Po raz pierwszy obrady były oparte na zasadzie dwugłosu Wschodu i Zachodu – i tym samym nie tylko pastorałiści ze Wschodu mogli się czegoś nauczyć od swoich kolegów z Zachodu, ale i odwrotnie. Taki klucz doboru prelegentów sprawił, że tematyka była przedstawiana z dwóch różnych perspektyw, co stanowiło też dobry zaczyn do konstruktywnych dyskusji.

Ks. Robert Biel